

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

**ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ 2023**

Εξεταζόμενο αντικείμενο: Φιλολογικά - Αρχαία Ελληνικά (515)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Πέμπτη, 09 Νοεμβρίου 2023, 15:30 – 18:30

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ 12 (ΔΩΔΕΚΑ) ΣΕΛΙΔΕΣ

Ερώτηση 1

Στο πιο κάτω απόσπασμα ο Αλκιβιάδης εκθειάζει τις αρετές του Σωκράτη.

ταῦτά τε γάρ μοι ἅπαντα προυγεγόνει, καὶ μετὰ ταῦτα στρατεία ἡμῖν εἰς Ποτεΐδαιαν ἐγένετο κοινὴ καὶ συνεσιποῦμεν ἐκεῖ. **πρῶτον μὲν οὖν τοῖς πόνοις οὐ μόνον ἐμοῦ περιῆν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων** —ὀπότ' ἀναγκασθεῖμεν ἀποληφθέντες που, οἷα δὴ ἐπὶ στρατείας, ἀσιτεῖν, οὐδὲν ἦσαν οἱ ἄλλοι πρὸς τὸ καρτερεῖν— ἔν τ' αὖ ταῖς εὐωχίαις μόνος ἀπολαύειν οἷός τ' ἦν τὰ τ' ἄλλα καὶ πίνειν οὐκ ἐθέλων, ὀπότε ἀναγκασθεῖν, πάντας ἐκράτει, καὶ ὁ πάντων θαυμαστότατον, Σωκράτη μεθούοντα οὐδεὶς πώποτε ἐώρακεν ἀνθρώπων. τούτου μὲν οὖν μοι δοκεῖ καὶ αὐτίκα ὁ ἔλεγχος ἔσεσθαι. **πρὸς δὲ αὖ τὰς τοῦ χειμῶνος καρτερήσεις —δεινοὶ γὰρ αὐτόθι χειμῶνες— θαυμάσια ἠργάζετο τὰ τε ἄλλα, καὶ ποτε ὄντος πάγου οἴου δεινοτάτου, καὶ πάντων ἢ οὐκ ἐξιόντων ἔνδοθεν, ἢ εἴ τις ἐξίοι, ἡμφιεσμένων τε θαυμαστὰ δὴ ὅσα καὶ ὑποδεδεμένων καὶ ἐνειλιγμένων τοὺς πόδας εἰς πῖλους καὶ ἀρνακίδας, οὗτος δ' ἐν τούτοις ἐξήει ἔχων ἱμάτιον μὲν τοιοῦτον οἷόνπερ καὶ πρότερον εἰώθει φορεῖν, ἀνυπόδητος δὲ διὰ τοῦ κρυστάλλου ῥᾶον ἐπορεύετο ἢ οἱ ἄλλοι ὑποδεδεμένοι, οἱ δὲ στρατιῶται ὑπέβλεπον αὐτὸν ὡς καταφρονοῦντα σφῶν. καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα· «οἷον δ' αὖ τόδ' ἔρεξε καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνήρ»*** ἐκεῖ ποτε ἐπὶ στρατιᾶς, ἄξιον ἀκοῦσαι. συννοήσας γὰρ αὐτόθι ἔωθὲν τι εἰστήκει σκοπῶν, καὶ ἐπειδὴ οὐ προухώρει αὐτῷ, οὐκ ἀνίει ἀλλὰ εἰστήκει ζητῶν. καὶ ἤδη ἦν μεσημβρία, καὶ ἄνθρωποι ἠσθάνοντο, καὶ θαυμάζοντες ἄλλος ἄλλω ἔλεγεν ὅτι Σωκράτης ἐξ ἐωθινοῦ φροντίζων τι ἔστηκε. τελευτῶντες δὲ τινες τῶν ἰώνων, ἐπειδὴ ἐσπέρα ἦν, δειπνήσαντες —**καὶ γὰρ θέρος τότε γ' ἦν**— χαμεύνια ἐξενεγκάμενοι ἅμα μὲν ἐν τῷ ψύχει καθυῖδον, ἅμα δ' ἐφύλαττον αὐτὸν εἰ καὶ τὴν νύκτα ἐστήξοι. ὁ δὲ εἰστήκει μέχρι ἕως ἐγένετο καὶ ἥλιος ἀνέσχεν· ἔπειτα ὥχετ' ἀπιῶν προσευξάμενος τῷ ἡλίῳ.

Πλάτωνος Συμπόσιον 219e-220d

Λεξιλόγιο:

(ὁ) πῖλος = (τρίχινη ἢ μάλλινη) ἐπένδυση

(ἡ) ἀρνακίς -ίδος = προβιά

(ὁ) κρύσταλλος = πάγος

ἔρεξε < ῥέζω = πράττω, κατορθώνω

συννοήσας = αφού συγκεντρώθηκε στις σκέψεις του

ἀνίημι = σταματώ

(τὸ) χαμεύνιον = στρώμα

(α) Να αποδώσετε μόνο τα έντονα μαυρισμένα αποσπάσματα του πιο πάνω κειμένου στα Νέα Ελληνικά.

(μονάδες 17,5)

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ
πρῶτον μὲν οὖν τοῖς πόνοις οὐ μόνον ἐμοῦ περιῆν,	Πρώτα - πρώτα λοιπόν, (ως προς την ανθεκτικότητά του) στις κακουχίες όχι μόνον ἐμένα ξεπερνούσε	1,5
ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων. [...]	ἀλλὰ και όλους τους άλλους ανεξαιρέτως.	0,5
πρὸς δὲ αὖ τὰς τοῦ χειμῶνος καρτερήσεις	Σε σχέση πάλι με την αντοχή του στη βαρυχειμωνιά	1
—δεινοὶ γὰρ αὐτόθι χειμῶνες—	-γιατί εκεί είναι δριμείς οι χειμῶνες-	1
θαυμάσια ἠργάζετο τὰ τε ἄλλα,	έκανε και άλλα πολλά πράγματα που προκαλούσαν τον θαυμασμό	1
καὶ ποτε ὄντος πάγου οἴου δεινοτάτου,	και μάλιστα, όταν κάποτε επικρατούσε τέτοιος παγετός που φοβερότερός του δεν μπορούσε να υπάρξει,	1,5
καὶ πάντων ἢ οὐκ ἐξιόντων ἔνδοθεν,	και όλοι είτε δεν έβγαιναν από μέσα	1,5
ἢ εἴ τις ἐξίοι,	είτε, αν έβγαινε (και) κανείς,	1
ἠμφισμένων τε θαυμαστὰ δὴ ὅσα καὶ ὑποδεδεμένων	φορούσαν σωρεία από πρόσθετα ενδύματα και υποδήματα	1
καὶ ἐνειλιγμένων τοὺς πόδας εἰς πίλους καὶ ἀρνακίδας,	και τύλιγαν τα πόδια τους με μάλλινες επενδύσεις και προβιές,	1
οὗτος δ' ἐν τούτοις ἐξήει	αυτός όμως, υπό τις συνθήκες αυτές, έβγαινε	1
ἔχων ἱμάτιον μὲν τοιοῦτον	φορώντας το είδος του ιματίου	0,5
οἶόνπερ καὶ πρότερον εἰώθει φορεῖν,	που συνήθιζε να φορά και πρωτύτερα,	1
ἀνυπόδητος δὲ διὰ τοῦ κρυστάλλου ῥῆγον ἐπορεύετο	και βάδιζε ξυπόλητος πάνω στον πάγο πιο εύκολα	1
ἢ οἱ ἄλλοι ὑποδεδεμένοι,	από ό,τι οι άλλοι με υποδήματα.	0,5
οἱ δὲ στρατιῶται ὑπέβλεπον αὐτὸν	Και οι στρατιῶτες τον έβλεπαν με καχυποψία,	1
ὡς καταφρονοῦντα σφῶν.	διότι δήθεν τους περιφρονούσε.	1
καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα·	Και αυτά ως προς το θέμα αυτό.	0,5
	ΣΥΝΟΛΟ: 17,5	

Πρώτα – πρώτα λοιπόν, (ως προς την ανθεκτικότητά του) στις κακουχίες όχι μόνον εμένα ξεπερνούσε αλλά και όλους τους άλλους ανεξαιρέτως. [...] Σε σχέση πάλι με την αντοχή του στη βαρυχειμωνιά -γιατί εκεί είναι δριμείς οι χειμώνες- έκανε και άλλα πολλά πράγματα που προκαλούσαν τον θαυμασμό και μάλιστα, όταν κάποτε επικρατούσε τέτοιος παγετός που φοβρότερός του δεν μπορούσε να υπάρξει, και όλοι είτε δεν έβγαιναν από μέσα είτε, αν έβγαινε (και) κανείς, φορούσαν σωρεία από πρόσθετα ενδύματα και υποδήματα και τύλιγαν τα πόδια τους με μάλλινες επενδύσεις και προβιές, αυτός όμως, υπό τις συνθήκες αυτές, έβγαινε φορώντας το είδος του ιματίου που συνήθιζε να φορά και πρωτύτερα, και βάδιζε ξυπόλητος πάνω στον πάγο πιο εύκολα από ό,τι οι άλλοι με υποδήματα. Και οι στρατιώτες τον έβλεπαν με καχυποψία, διότι δήθεν τους περιφρονούσε. Και αυτά ως προς το θέμα αυτό.

(β) Να γράψετε την ορθή απάντηση για ό,τι ζητείται κάθε φορά, σύμφωνα με το δοθέν κείμενο. Οι περίοδοι λόγου υπογραμμίζονται στο κείμενο.

1. ταῦτά τε γάρ μοι ἅπαντα προυγεγόνει

Στη συλλαβή *πρου-* του ρηματικού τύπου *προυγεγόνει* παρατηρείται το φθογγικό πάθος:

- i) κράση
- ii) έκταση
- iii) συναίρεση

Απάντηση:

iii) συναίρεση

2. καὶ γὰρ θέρος τότε γ' ἦν

Ποιαν ενέργεια των στρατιωτών αιτιολογεί ο σύνδεσμος *γάρ*;

Απάντηση:

Ο σύνδεσμος *γάρ* αιτιολογεί το ότι οι στρατιώτες μετέφεραν τα στρώματά τους έξω και κοιμήθηκαν στη δροσιά (οπότε και μπορούσαν να παρακολουθούν τον Σωκράτη) / «χαμεύνια ἐξενεγκάμενοι ἅμα μὲν ἐν τῷ ψύχει καθηῦδον (ἅμα δ' ἐφύλαττον αὐτόν)».

3. Ο Αλκιβιάδης, προκειμένου να πείσει, χρησιμοποιεί:

- i) αναλογία
- ii) μεταφορές
- iii) παραδείγματα

Απάντηση:

iii) παραδείγματα

(3 X 2,5 μ. = 7,5 μ.)

Ερώτηση 2

Έχετε ζητήσει από τους/τις μαθητές/μαθήτριές σας να γράψουν νεοελληνικές λέξεις που έχουν ετυμολογική σχέση με το καθένα από τα αρχαιοελληνικά ρήματα **ἄγω**, **φημί**, **ἴημι** και **λαμβάνω**. Ένας/Μία μαθητής/μαθήτρια έδωσε την παρακάτω απάντηση:

- i. ἄγω – παρείσακτος, χορηγός, καθηγητής, στρατηγός, αγώνας
- ii. φημί – επίφαση, άφατος, περίφημος, απόφθεγμα, προφήτης
- iii. ἴημι – άνεση, συνेतός, κάθετος, εφετείο, αμφίεση
- iv. λαμβάνω – ευλαβής, λάφυρο, λαχείο, λαβή, λαβώνω

(μονάδες 10)

(α) Να εντοπίσετε τα **πέντε (5)** λάθη του/της.

(β) Να προσδιορίσετε τα ρήματα από τα οποία παράγονται οι λανθασμένες λέξεις αναλύοντάς τα στα συνθετικά τους μέρη, αν αυτά είναι σύνθετα.

Απάντηση:

	Λανθασμένες απαντήσεις (5 X 1μ. = 5μ.)	Ρήματα προέλευσης και συνθετικά μέρη
1.	καθηγητής	κατά + ἡγοῦμαι (2 X 0,5μ. = 1μ.)
2.	επίφαση	ἐπί + φαίνω / φαίνομαι (2 X 0,5μ. = 1μ.)
3.	απόφθεγμα	ἀπό + φθέγγομαι (2 X 0,5μ. = 1μ.)
4.	αμφίεση	ἀμφιέννυμι / ἀμφιεννύω / ἀμφιέννυμαι (1μ.)
5.	λαχείο	λαγχάνω (1μ.)

Ερώτηση 3

A. Υπαγορεύσατε ορθογραφία αδιδακτου κειμένου στο πλαίσιο του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών Κατεύθυνσης Γ΄ Λυκείου και λάβατε την εξής απάντηση:

ἔπειτα πρῶτον μὲν οὐς πάντες ἤδεσαν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἀπὸ συκοφαντίας ζῶντας καὶ τῆς καλῆς κάγαθοῖς βαρῦς ὄντας, συλλαμβάνοντες ὑπήγον θανάτου· καὶ ἦ τε βουλὴ ἡδέος κατεψηφίζετο αὐτὸν οἷ τε ἄλλοι ὅσοι συνήδεσαν ἑαυτοῖς μὴ ὄντες τοιοῦτη οὐδὲν ἤχθοντο.

Ξενοφώντας Έλληνικά 2.3.12 (μικρή διασκευή)

(α) Να εντοπίσετε τους **πέντε (5)** εσφαλμένους τύπους και να γράψετε τους ορθούς. Το άρθρο εκλαμβάνεται ως ένας (1) τύπος μαζί με τη λέξη που προσδιορίζει.

(μονάδες 5)

Απάντηση:

Εσφαλμένοι τύποι (5 X 0,5μ.)	Διόρθωση (5 X 0,5μ.)
τῆς καλῆς	τοῖς καλοῖς
βαρύς	βαρεῖς
ἡδέος	ἡδέως
αὐτόν	αὐτῶν
τοιούτη	τοιούτοι

(10 X 0,5μ. = 5μ.)

(β) Για καθένα από τα λάθη που εντοπίσατε να υποδείξετε στους/στις μαθητές/μαθήτριές σας την παρανόηση στην οποία υπέπεσαν.

(μονάδες 10)

Απάντηση:

- τῆς καλῆς → τοῖς καλοῖς: η γενική ενικού θηλυκού γένους είναι λανθασμένη, επειδή η σύνταξη απαιτεί δοτική αντικειμενική στη λ. *βαρεῖς* (όπως συμβαίνει και με το *ἀγαθοῖς* με το οποίο συνδέεται παρατακτικά)
- βαρύς → βαρεῖς: η ονομαστική ενικού αρσενικού γένους είναι λανθασμένη, επειδή η σύνταξη απαιτεί αιτιατική πληθυντικού ως κατηγορούμενο στη λ. *οῦς* (από τη μτχ. *ὄντας*)
- ἡδέος → ἡδέως: η γενική ενικού είναι λανθασμένη, επειδή η σύνταξη απαιτεί επιρρηματικό προσδιορισμό (επίρρημα από το επίθετο *ἡδύς*)
- αὐτόν → αὐτῶν: η αιτιατική είναι λανθασμένη, επειδή το ρ. *κατεψηφίζετο* συντάσσεται με γενική
- τοιούτη → τοιούτοι: δεν υπάρχει τύπος «τοιούτη»· εάν ήταν θηλυκού γένους, θα ήταν «τοιαύτη» / η σύνταξη απαιτεί κατηγορούμενο σε ονομαστική πληθυντικού αρσενικού γένους στη λ. ὄσοι (από τη μτχ. *ὄντες*).

(5 X 2μ. = 10μ.)

B. Στο πλαίσιο επανάληψης του παρακειμένου ενεργητικής και μέσης φωνής ζητείτε από τους/τις μαθητές/μαθήτριές σας να σχηματίσουν τύπους συγκεκριμένων ρημάτων. Λάβατε τις εξής εσφαλμένες απαντήσεις και καλείσθε να τις διορθώσετε.

- ἐπὶ μὲν τοίνυν ἐπῶν ποιήσει Ὅμηρον ἔγωγε μάλιστα **θεθαύμακα**. (θαυμάζω, οριστική ενεργητικής φωνής) (Ξενοφ. Ἀπομν. 1.4.3)
- ἔπειτα γονέας εἰ εὔ ποιεῖ καὶ τὰ τέλη εἰ τελεῖ καὶ τὰς στρατείας <εἰ> **σεστράτευται**. (στρατεύω, οριστική μέσης φωνής) (Ἀριστ. Ἀθ. Πολ. 55.3)

- iii. καὶ ἐκεῖνα ἂν ὀξύτατα ἑώρα, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἃ νῦν **τέτρεπται**. (τρέπω, γ' εν., οριστική μέσης φωνής) (Πλάτ. Πολ. 519b, μικρή διασκευή)
- iv. φυλάττετε καὶ μέμνησθ' ὅσ' ἡμῶν **ἠκηκόατε**. (ἀκούω, οριστική ενεργητικής φωνής) (Δημοσθ. 36.61)
- v. Ἦνάγκακε γάρ, ὧ Σώκρατες, μᾶλλον ἐμέ γε ἢ **πέπειθεν**. (πείθω, οριστική ενεργητικής φωνής) ([Πλάτ.] Ἰππαρχ. 232b)
- vi. τὸ μέντοι στράτευμα **πεπαρασκευακέναι**, ὡς κινδύνου μηδενὸς ἀφίστασθαι. (παρασκευάζω, απαρέμφατο ενεργητικής φωνής) (Ξενοφ. Ἑλλ. 7.5.19, μικρή διασκευή)

(μονάδες 6)

Απάντηση:

Εσφαλμένες απαντήσεις	Διορθωμένες απαντήσεις
i. θεθαύμακα	τεθαύμακα
ii. σεστράτευται	ἑστράτευται
iii. τέτρεπται	τέτραπται
iv. ἠκηκόατε	ἀκηκόατε
v. πέπειθεν	πέπεικε(v)
vi. πεπαρασκευακέναι	παρεσκευακέναι

(6 X 1μ. = 6μ.)

Ερώτηση 4

(α) Ἐχετε διδάξει την **παθητική σύνταξη και το ποιητικό αίτιο** στην Α' Λυκείου Προσανατολισμού. Ποιες από τις πιο κάτω προτάσεις θεωρείτε κατάλληλες ως άσκηση για αντίστροφο, προκειμένου οι μαθητές/μαθήτριές σας να εμπεδώσουν τα φαινόμενα;
(μονάδες 2)

Απάντηση:

Κατάλληλες είναι οι προτάσεις i και iii.

(2 X 1μ. = 2μ.)

(β) Να μεταφέρετε στα Αρχαία Ελληνικά **μόνο** τις προτάσεις που θα επιλέξετε ως κατάλληλες.

(μονάδες 4)

- i. Οι μαθητές ευεργετούνται περισσότερο από τους γονείς τους παρά από τους σοφιστές.
- ii. Πολλοί από τους Αθηναίους κατηγορούν τον Περικλή περισσότερο από τον Κίμωνα.

- iii. Πολλές πόλεις κυριεύθηκαν, άλλες από βαρβάρους και άλλες από συμμάχους.
- iv. Οι ημίθεοι που κατάγονται από τον Δία είναι πολύ ευγενείς.
- v. Πολλοί Αθηναίοι πέθαιναν από τον λοιμό.

Απάντηση:

- i. Οἱ μαθηταὶ εὖ πάσχουσιν/ εὐεργετοῦνται ὑπὸ τῶν γονέων/ γονεῦσι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν σοφιστῶν/ σοφισταῖς.
- ii. Πολλαὶ πόλεις ἐάλωσαν/ ἤλωσαν/ ἐλήφθησαν/ ἠρέθησαν/ ἐδουλώθησαν/ ἐχειρώθησαν, ἄλλαι/ αἱ μὲν ὑπὸ τῶν βαρβάρων/ βαρβάρους ἄλλαι/ αἱ δὲ ὑπὸ τῶν συμμάχων/ συμμάχοις.

(2 X 2μ. = 4μ.)

Ερώτηση 5

Αναζητώντας κείμενα θεματογραφίας, εντοπίζετε τα ακόλουθα δύο (2) αποσπάσματα από τον Ξενοφώντα:

- i. ἐγὼ μὲν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ἤδη τοῦτο σκοπῶ, εἰ ἄρα τί ἐστὶ τοῖς θεοῖς ἔργον ἢ ἀνθρώπους θεραπεύειν. (Ξενοφ. Ἀπομν. 4.3.9)
- ii. ὁ δὲ Πausανίας συγκαλέσας πολεμάρχους ἐβουλεύετο πότερον μάχην συνάπτοι ἢ ὑπόσπονδον τὸν τε Λύσανδρον ἀναιροῖτο καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πεσόντας. (Ξενοφ. Ἑλλ. 3.22, μικρὴ διασκευή)

(α) Στο πλαίσιο της διδασκαλίας ποιου/ποιων είδους/ειδών δευτερευουσών προτάσεων θα μπορούσατε να αξιοποιήσετε τα πιο πάνω αποσπάσματα;

(μονάδες 2)

Απάντηση:

Τα πιο πάνω παραδείγματα θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο της διδασκαλίας των πλάγιων ερωτηματικών (δευτερευουσών) προτάσεων.

(1 X 2μ. = 2μ.)

(β) Να προβείτε σε πλήρη αναγνώριση των δευτερευουσών προτάσεων των δύο (2) αποσπασμάτων.

(μονάδες 4)

Απάντηση:

- i. - Είδος: απλή (ονοματική) πλάγια ερωτηματική πρόταση (0,25μ.) ολικής άγνοιας (0,25μ.) («εἰ ἄρα τί ἐστὶ τοῖς θεοῖς ἔργον ἢ ἀνθρώπους θεραπεύειν»)
- Εισαγωγή: ερωτηματικό μόριο (0,25μ.) «εἰ» (0,25μ.)
- Εκφορά: οριστική ενεστῶτα («ἐστὶ») (0,25μ.)

- Εξάρτηση: ρήμα αρκτικού χρόνου («σκοπῶ») (0,25μ.)
- Συντακτική λειτουργία: επεξήγηση στην αντωνυμία «τούτο». (0,5μ.)

- ii. - Είδος: διμελής (ονοματική) πλάγια ερωτηματική πρόταση (0,25μ.) ολικής άγνοιας (0,25μ.) («πότερον μάχην συνάπτοι ἢ ὑπόσπονδον τόν τε Λύσανδρον ἀναιροῖτο καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πεσόντας»)
- Εισαγωγή: ερωτηματική αντωνυμία «πότερον» (0,25μ.) - διαζευκτικό «ἢ» (0,25μ.)
 - Εκφορά: ευκτική (ενεστώτα) του πλαγίου λόγου («συνάπτοι», «ἀναιροῖτο») (0,25μ.)
 - Εξάρτηση: ρήμα ιστορικού χρόνου («ἐβουλεύετο») (0,25μ.)
 - Συντακτική λειτουργία: αντικείμενο στο ρήμα «ἐβουλεύετο» (0,5μ.)

Ερώτηση 6

Σκοπεύετε να αξιολογήσετε τους/τις μαθητές/μαθήτριές σας με **αντίστροφο κείμενο** στον υποθετικό λόγο που εκφράζει το **αντίθετο του πραγματικού**.

(α) Αξιοποιώντας τις πιο κάτω λέξεις να γράψετε **έναν (1)** υποθετικό λόγο στα Νέα Ελληνικά, τον οποίο θα δίνετε στους/στις μαθητές/μαθήτριές σας για την πιο πάνω αξιολόγηση.

εκλέγω, σοφός, βασιλιάς, πολίτης, είμαι, ευτυχισμένος, φροντίζω

(μονάδες 4)

Σημειώσεις:

- Δεν είναι απαραίτητη η χρήση όλων των λέξεων.
- Η κάθε λέξη να χρησιμοποιηθεί μόνο μία (1) φορά σε όποιον γραμματικό τύπο επιλέξετε.

Απάντηση:

Ενδεικτικοί υποθετικοί λόγοι στα Νέα Ελληνικά:

- Αν οι πολίτες εξέλεγαν (ἢ είχαν εκλέξει) σοφούς, θα ήταν ευτυχισμένοι.
- Αν οι βασιλείς ήταν σοφοί, θα φρόντιζαν τους πολίτες.
- Αν εκλεγόταν (ἢ είχε εκλεγεί) σοφός βασιλιάς, οι πολίτες θα ήταν ευτυχισμένοι.
- ...

➤ Γίνεται δεκτός και οποιοσδήποτε άλλος ορθός υποθετικός λόγος.

(Υπόθεση: 2 μονάδες + Απόδοση: 2 μονάδες)

(β) Να μεταφέρετε το νεοελληνικό σας κείμενο στα Αρχαία Ελληνικά.

(μονάδες 6)

Μετατροπή στα Αρχαία Ελληνικά:

- Εί οί πολῖται σοφοὺς ἤροῦντο / ἐξέλεγον / προετίμων (ἤ ἤρημένοι ἦσαν), εὐδαίμονες / εὐτυχεῖς / ὄλβιοι / μακάριοι ἂν ἦσαν / ἐγένοντο.
- Εί οί βασιλεῖς σοφοὶ ἦσαν, τῶν πολιτῶν ἐκήδοντο/ἐπεμελοῦντο / ἐφρόντιζον / ἐμερίμνων ἂν.
- Εί σοφὸς βασιλεὺς ἠρεῖτο / ἐξελέγετο / προετιμᾶτο / προουτιμᾶτο) (ἤ ἤρημένος ἦν / ἤρηται), εὐδαίμονες / εὐτυχεῖς / ὄλβιοι / μακάριοι ἂν ἦσαν / ἐγένοντο οἱ πολῖται.

➤ Γίνεται δεκτὴ και οποιαδήποτε ἄλλη ορθὴ ἀπάντηση.

(Υπόθεση: εἰ → 1μ. + ρῆμα → 1μ. + υπόλοιπες λέξεις 1μ.

Απόδοση: ἂν → 1μ. + ρῆμα → 1μ. + υπόλοιπες λέξεις 1μ.

Σύνολο μονάδων 6)

Ερώτηση 7

Στο πλαίσιο της διδασκαλίας των υποθετικών λόγων καλείσθε να αξιοποιήσετε τα ακόλουθα δύο (2) παραθέματα, ὡστε να γίνει κατανοητὴ ἡ ἔννοια του **δυνητικού** **απαρεμφάτου**:

- οἶμαι ἂν σε ταῦτα διαπραξάμενον ἀποπλεῖν, εἰ βούλοιο. (Ξενοφ. Ἑλλ. 3.4.5.)
- καὶ πόσα ἂν ἤδη οἶμι μοι χρήματα εἶναι, εἰ συνέλεγον χρυσίον ἐξ ὄτου ἐν ἀρχῇ εἶμι; (Ξενοφ. Κύρ. Παιδ. 8.2.16, μικρὴ διασκευή)

(α) Να ἐξηγήσετε στους/στις μαθητές/μαθήτριές σας τη νοηματικὴ διαφορά μεταξύ των δύο περιπτώσεων του δυνητικού ἀπαρεμφάτου στα πιο πάνω παραθέματα.

(μονάδες 4)

Απάντηση:

Ἡ νοηματικὴ διαφορά μεταξύ των δύο δυνητικών ἀπαρεμφάτων εντοπίζεται ὡς προς το ὅτι:

Στην πρόταση (i) το δυνητικὸ ἀπαρέμφατο:

- ἰσοδυναμεί με δυνητικὴ ευκτικὴ (εξαρτημένος υποθετικὸς λόγος που εκφράζει την απλὴ σκέψη του λέγοντος) (μ.1)
- εκφράζει κάτι που μπορεῖ να γίνει στο παρόν ἢ στο μέλλον. (μ.1)

Στην πρόταση (ii) το δυνητικό απαρέμφατο:

- ισοδυναμεί με δυνητική οριστική (εξαρτημένος υποθετικός λόγος που εκφράζει το αντίθετο του πραγματικού) (μ.1)
- εκφράζει κάτι αντίθετο του πραγματικού. (μ.1)

(2 X 2μ. = 4μ.)

(β) Να αποδώσετε τα δύο (2) παραθέματα στα Νέα Ελληνικά.

(μονάδες 6)

Απάντηση:

i. Νομίζω (0,25μ.) ότι, αφού πετύχεις (0,5μ.) αυτά (ενν. τα πράγματα) (0,25μ.), θα έχεις τη δυνατότητα / θα μπορείς να αποπλεύσεις (1,5μ.), εάν θέλεις (0,5μ.).

ii. Και πόσα χρήματα (0,25μ.) νομίζεις (0,25μ.) ότι θα είχα (1,5μ.) ήδη, αν μάζευα χρυσό (0,5μ.) από τότε (0,25μ.) που είμαι στην εξουσία (0,25μ.);

(2 X 3μ. = 6μ.)

Σημείωση: Η απόδοση των προτάσεων πρέπει να είναι σε ορθό νεοελληνικό λόγο. Σε καμία περίπτωση δεν αξιολογούνται ως ορθές λέξεις που δεν έχουν συντακτική συνάφεια με τις υπόλοιπες λέξεις στην πρόταση.

Ερώτηση 8

A. Να επιλέξετε την παιδαγωγικά καταλληλότερη διδακτική πορεία για την επίτευξη του ΔΕ/ΔΕ Α.ΙΙΙ.3: «Να αναγνωρίζουν τα είδη του αττικού ρητορικού λόγου και τα βασικά χαρακτηριστικά του κάθε είδους» (Αρχαία Ελληνικά Κατεύθυνσης Β΄ Λυκείου). Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορά σε μία (1) παιδαγωγική αρχή.

Διδακτική πορεία 1	Διδακτική πορεία 2	Διδακτική πορεία 3
<p>i. Διανομή φυλλαδίου με αποσπάσματα και από τα τρία είδη του αττικού ρητορικού λόγου.</p> <p>ii. Ομαδική εργασία των μαθητών/μαθητριών για εντοπισμό των βασικών χαρακτηριστικών στα αποσπάσματα. Στήριξη των ομάδων από τον/την εκπαιδευτικό.</p> <p>iii. Παρουσίαση αποτελεσμάτων από τις ομάδες στην ολομέλεια της τάξης.</p> <p>iv. Συζήτηση - Ανατροφοδότηση από τον/την εκπαιδευτικό και αξιοποίηση του σχολικού εγχειριδίου.</p>	<p>i. Διανομή φυλλαδίου με αποσπάσματα και από τα τρία είδη του αττικού ρητορικού λόγου.</p> <p>ii. Παρουσίαση από τον/την εκπαιδευτικό των βασικών χαρακτηριστικών κάθε είδους με αξιοποίηση του προγράμματος Power Point.</p> <p>iii. Εντοπισμός των χαρακτηριστικών στα κείμενα του φυλλαδίου από τους/τις μαθητές/μαθήτριες.</p> <p>iv. Συζήτηση - Ανατροφοδότηση από τον/την εκπαιδευτικό και αξιοποίηση του σχολικού εγχειριδίου.</p>	<p>i. Διανομή φυλλαδίου με αποσπάσματα και από τα τρία είδη του αττικού ρητορικού λόγου και τα βασικά χαρακτηριστικά τους.</p> <p>ii. Μεγαλόφωνη ανάγνωση του φυλλαδίου από μαθητές/μαθήτριες.</p> <p>iii. Επίλυση αποριών των μαθητών/μαθητριών από τον/την εκπαιδευτικό.</p> <p>iv. Συζήτηση - Ανατροφοδότηση από τον/την εκπαιδευτικό και αξιοποίηση του σχολικού εγχειριδίου.</p>

(μονάδες 8)

Απάντηση:

Η παιδαγωγικά καταλληλότερη διδακτική πορεία για την επίτευξη του ΔΕ/ΔΕ Α.ΙΙΙ.3 είναι η 1.

(1 X 4μ. = 4μ.)

Παιδαγωγικές αρχές:

- μαθητοκεντρική προσέγγιση
- ομαδοσυνεργατική προσέγγιση
- παρουσίαση αποτελεσμάτων στην ολομέλεια της τάξης από τις ομάδες
- διερευνητική προσέγγιση
- ανάπτυξη και ενίσχυση της δημιουργικότητας και της πρωτοβουλίας / αυτενέργειας των μαθητών/μαθητριών
- καλλιέργεια δεξιοτήτων συνεργασίας
- αναστοχασμός
- ...

(1 X 4μ. = 4μ.)

B. Ποιους **δύο (2)** από τους πιο κάτω ΔΕ/ΔΕ πρέπει να έχει διδάξει ο/η εκπαιδευτικός, ώστε οι μαθητές/μαθήτριες να αντιληφθούν την πρωτοτυπία του «Επιταφίου Λόγου» του Περικλή (Θουκ. 2.34-46);

i. A.III.2.2.1: Λειτουργία των επιταφίων λόγων στην αθηναϊκή ζωή (εγκώμια των νεκρών του πολέμου).

ii. A.III.2.2.2: Η τυπική δομή των επιταφίων λόγων στο πλαίσιο της αρχαίας ρητορικής τέχνης (προοίμιο, καταγωγή και πρόγονοι, οι προκείμενοι νεκροί, οι αρετές, τα πολεμικά τους κατορθώματα, προτροπές για μίμηση, παραμυθία στους συγγενείς, επίλογος).

iii. A.III.2.2.4: Η λειτουργία της συγκεκριμένης δημηγορίας στο πλαίσιο της ιστορικής αφήγησης του Θουκυδίδη.

iv. A.III.2.2.5: Θαυμασμός για την προσωπικότητα και πολιτική του Περικλή, στον οποίο αποδίδεται η εκφώνηση του Επιταφίου.

v. A.III.2.2.7: Ο επιτάφιος μιας μεγάλης πολιτείας στην πιο κλασική της μορφή.
(μονάδες 4)

Απάντηση:

Οι ΔΕ/ΔΕ που θα πρέπει να έχει διδάξει ο/η εκπαιδευτικός είναι οι:

ii. A.III.2.2.2.

iii. A.III.2.2.4.

(2 X 2μ. = 4μ.)

Σημείωση:

Σε σχέση με την **ορθογραφία των ερωτήσεων 2, 3, 4 και 6β** ισχύουν τα εξής:

- Για κάθε λανθασμένο τόνο (οξεία, περισπωμένη, παρατονισμός) ή πνεύμα ή υπογεγραμμένη αφαιρείται 0,25μ.
- Για κάθε ορθογραφικό λάθος αφαιρείται 0,5μ., ενώ σε περίπτωση λανθασμένου ομόηχου τύπου αφαιρείται ολόκληρη η μονάδα που αναλογεί στην κάθε απάντηση.
- Το ίδιο λάθος (τονικό ή ορθογραφικό) στην ίδια άσκηση αξιολογείται μόνο μία φορά.

– ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ –